Ч. 130 Второк 11 (23) червня 1896. Рік VI

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої".

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостках на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Спільні Делеґациї.

На засіданю австрийскої Делеґациї з дня 18 червня вела ся специяльна дискусия над звичайним буджетом міністерства війни. — Делеґат Янда жалував ся на то, що богато охотників, котрі складають іспит на офіцирів не дістають доброго поступу лиш задля недокладного знаня нїмецкої мови. — Дел. Ґесман критикував знов институцию інтендантов корпусних і жалував ся на то, що число офіцирів придїлених до інтендантур збільшає ся незвичайно. Відтак ще звернув увагу на то, що значінє укріплень зменшає ся тепер що раз більше і длятого треба би подумати о ощадности в тій части видатків.

Міністер війни ґен. Кріґгаммер відповідаючи на заміти і закиди дел. Ґесмана сказав, що все ще нема тілько урядників інтендантури, кілько потреба би на случай війни. Від часу заведеня институциї інтендантури, заосмотренє войска єсть значно лїпше. Що-до укріплень, то в Нїмеччинї, Росиї і Франциї робить ся далеко більше, як в Австриї, а хоч Австро-Угорщина не позістала по заду, то всеж-таки жаданя міністерства війни суть так скромні, що оно не могло би взяти на себе одвічальности за дальше обниженє тих жадань. — По короткій дискусиї ухвалено цїлий звичайний буджет після предложеня правительства і приступлено до наради над надзвичайним буджетом міністерства війни і ухвалено єго без дискусиї.

Кредит окупацийний і справи босаньскі.

Дел. Промбер предложив справоздане о кредитї окупацийнім. В справозданю зазначено передовсїм успішну роботу цивілізацийну в краях окупованих. З дат статистичних о школах в Боснї і Герцеґовинї показує ся слїдуючий розвій шкіл в сих краях: Висша ґімназия в Сараєві має 355 учеників, ґімназия в Травнику 157, в Мостарі 83. До 10 шкіл торговельних учащало загалом 614 учеників. Суть ще слїдуючі школи: висша школа реальна, середна школа технїчна, мужеска семінария учительска, середна школа для дївчат (всї в Сараєві); наконець 263 шкіл початкових з 22.748 учениками. Справоздавець сконстатував змаганя правительства краєвого, щоби всї видатки покривати власними доходами, що зовсїм удало ся, бо в буджетї на слїдуючий рік єсть навіть звишка. Комісия набрала длятого переконаня, що розвій економічних і цивілізацийних відносин в Боснї і Герцеґовинї поступає постійно і успішно.

До голосу против буджету записав ся був дел. Слама, а за буджетом дел. др. Булят і дел. проф. Яґіч.

Дел. Слама домагав ся предложеня замкненя рахунків босаньских і жалував ся на адміністрацию окупованих провінций, де податки від селян стягають немилосердно. Коли участь Босни в угорскій виставі має бути доказом приналежности окупованих країв до угорскої корони, то бесїдник мусить против того запротестувати і заявляє, що насамперед треба вдоволити власні народи в Австро-Угорщинї, а тогди будемо мати і більше довірє у народів балканьских. Бесїдник звернув відтак увагу на то, що спільне правительство говорить заєдно о „мові босаньскій"; — такої мови, каже бесїдник, зовсїм нема. Назва така викликує невдоволенє серед людности хорватскої і сербскої. Бесїдник переконав ся сам, що в Боснї єсть повна безпечність, отже не розуміє, длячого міністра Каляя, коли їздив з Требіні до Фочи ескортувало кількох жандармів, 40 вояків кінноти і 120 вояків піхоти.

Дел. др. Булят зазначив потребу безпосередного полученя зелїзниць босаньских з дальматиньскими, передовсїм же з портом в Сплїтї і промавляв за вибудованем ще кількох лїний. — Дел. Яґіч (професор славяньских язиків у Відни) полемізував з дел. Слямою, сказав, що правительство краєве поступаючи обачно, має повне право уживати назви „мова босаньска", котра відповідає назві краю, а котру не міністер видумав, бо та назва стрічає ся вже в 17 столїтю.

По сїм промавляв міністер Каллай і насамперед що-до предложеня замкненя рахунків сказав, що в засади не може того зробити; скоро же настане хвиля, коли спільні Делеґациї будуть ухвалювати буджет окупованих країв, чого він бажає, то й буде предкладати замкненє рахунків. Що-до неправильностий адміністрацийних і надужить урядових, котрі можуть дїяти ся не лиш в Боснї, але й в краях високо цивілізованих, міністер зарядить строге доходженє і виноватних укарає. Що-до назви „мова босаньска" покликав ся міністер на проф. Яґіча. — Що-до участи Босни в угорскій виставі, то міністер не питав, з якої при-

---

5)

НАЙДАВНІЙШІ ЛЮДИ.

(Дальше).

III.

Де шукати слїдів найдавнїйших людий? — Мамут, ровесник найдавнїйших людий і єго товариші. — Будівлї на палях з доісторичної доби. — Ловцї мамутів з Передмостя на Мораві. — Оселя найдавнїйших людий коло Шафгузи.

Доба ледова зробила в Европі і всюди там, де була, великі зміни. Звірята і люди, коли вже які були — а що були, то зараз докажемо — мусїли покидати свої давні осїдки і переносити ся в инші сторони, більше на полудне. При тім могло і так бути, що лїд в однїм або другім місци захопив коли вже не чоловіка то бодай якесь звіря. Лїд в однїм місци вижолобив землю, в другім наніс множество каміня та пісків і намулу, позмінював русла рік і потворив озера. По тім каміню, яке наніс лїд з півночи, видко тепер як далеко сягала єго полуднева границя. Анґлїя, Норвеґія і Швеция, Фінляндия і північна Сибір стояли зовсїм під ледом. В инших сторонах Европи сягав лїд аж до устя Рену; звідси ішов через Вестфалію, полудневий Гановер і Бравншвайґ та спер ся аж на горах Гарц і Тевтобурґскім лїсї. Дальше ішла полуднева границя леду на всхід від Гарцу до Турингії, вкрила більшу часть Саксонії, доходила аж до нинїшного Дрездна а черес Шлеск аж до Карпат. Звідси вже ішла через Галичину аж в сторони Бродів, до долїшного Днїпра понизше Київа; відтак завертала на північ до Калуги і Тули в Росиї, спускала ся знов на полудне до Дону і наконець вертала знов на північ над Волгу на всхід від Нижного Новгорода і там вже скандинавский лїд сплива ся з тим, що ішов від гір Таймір і Урал.

Від сеї границї на полудне можна вже напевно шукати слїдів найдавнїйших людий, а они знаходять ся тут: 1) В долинах над ріками, де видко високі тераси, давні береги ріки, коли она плила ще значно висше, як плине тепер. Між рінею тих давних берегів і в їх намулї знаходять ся иногдї кости з мамута, носорога і инших звірят та всїлякі знаряди найдавнїйших людий, роблені з кременя. — 2) У великих масах порохнистої глини, яка походить з четверторядної утвори. Глина ся єсть инакша, як звичайна жовта, новійша: она єсть ясно-брунатна, дуже мілка, списує ся як крейда, а у воді розпадає ся. Коли єї розкопати, то видко в ній повно маленьких дїрочок від корінців, які в ній погнили. В порохнистій глинї не видко слїдів, а бодай дуже мало, щоби она осїла з води яко намул; не слїдно в нійніяких верстов. В ній знаходить ся богато костий всїляких звірят степових, а також кости мамута і других більших звірят, а побіч них і кости найдавнїйших людий. Она показує нам між иншими ще і то, з якими звірятами жили рівночасно найдавнїйші люди. — 3) В торфовищах, котрі утворили ся там, де були якісь багна або озера, а де часом застрягали звірята, або де на воді найдавнїйші люди ставили собі свої хати. — 4) В печерах, в котрих жили не лиш звірята але й найдавнїйші люди. — 5) Наконець в могилах, бо вже й найдавнїйші люди — як то побачимо — хоронили своїх померших.

Мамут єсть ровесником найдавнїйших людий; він майже вказує слїди чоловіка і длятого не від річи буде познакомити ся з ним близше. Було то звіря дуже подібне до теперішного слоня, але значно більше від него. Мав два кли, подібно як і теперішний слонь, лиш значно довші, бо на 4 метри довгі і загнені в гору в каблук. Перший кістяк з мамута знайшов нїмецкий учений Палляс в Сибіри над рікою Анадиром в 1769 р. В 1799 р. розповідав якийсь Тунгуз, що вже від двох лїт видить, як якесь звіря вилазить з леду над рікою Леною. В сїм лїт пізнїйше переїзджав тими сторонами природослїдник Адамс. Він пішов подивити ся на то звіря і побачив, що то цїлий мамут з кістьми, мясом і шкірою, лиш пси є так були вже обгризли, що лишили ще лиш кусень шкіри, ухо і око та богато жил. Шкіра була вкрита густою рижою вовною, а на шиї була довга грива. Кістяк з того мамута привезено відтак до Петербурга і там стоїть він до нинї в музею. Опісля знайдено ще кілька разів цїлі кістяки мамута, а навіть цїлі стерва з него хоч вже рідше. Одно стерво знайшов Потапов в 1805 р., над рікою Камчаткою, друге знай

чини устроєно виставу. Єго наміром було, щоби при помочи вистави ширші круги познакомили ся з продуктами Босни і щоби для них отворив ся ширший відбут. Приналежність якогось краю і взагалі державно-правні справи не рішають ся на виставі. На закид дел. Слями, що мінїстер Калляй, коли Є. Вел. Цїсар входив до босаньского павільону, мав крикнути: „Живіо наш краль!“ — сказав мінїстер, що то неправда, бо він крикнув: „Живіо наш цар і краль! — Дел. Сляма запитував, котрий то був король: чи ческий, чи галицкий, чи хорватский, чи угорский. Мінїстер на то каже: Єсть то титул Цїсаря і Короля Франц Йосифа і нема нїкого, хто би хотїв той титул розкладати, він покриває цїлу монархію. Булятови відповів мінїстер, що хоче погодити босаньскі інтереси з дальматиньскими і зазначив, що пляни получення Босни зі Сплїтом вже готові. — По сїм ухвалено кредит окупаційний без зміни і цїлий прелїмінар спільного мінїстерства скарбу на 1897 р.

Перегляд полїтичний.

Вчера відбув ся в Будапештї ґалевий обід двірский, на котрий були запрошені всї прочі делеґати, котрі ще доси не гостили у Є. Вел. Цїсаря. Президент мінїстрів ґр. Баденї і мінїстер фінансів др. Білїньский конферували вчера з угорским мінїстром Люкачем над цїлим рядом справ угодових.

Після берлиньского Tageblatt-у завели ся межи державами знову переговори з причини подій на Всходї. Нові розрухи у Вірменії і неспокої на Кретї дали причину до того. Наразі розходить ся о то, щоби натиснути на турецке правительство, аби оно вже раз в своїм власнім інтересі забрало ся до зроблення ладу. Крім того розходить ся ще й о то, щоби не допустити до того, аби якась держава в виду збільшаючих ся чим раз трудностий не поступала на власну руку.

Новинки.

Львів дня 22 червня 1896.

— Конкурси. Видїл краєвий розписує конкурс на дві стипендиї, утворені зі складок цїлого краю в память 25-лїтних роковин панованя Цїсаря Франц Йосифа I.; кожда стипендия по 1000 зр. річно. Стипендиї призначені для академиків, без взгляду на віроісповіданє, уроджених в Галичинї, котрі покінчили з відзначаючим успіхом студиї на однім з університетів, в школї політехнїчній або в школї штук красних і хотїли би по окінченю наук в краю перейти до заграничних університетів, для дальшого образованя. Стипендиї будуть виплачувати ся в двох ратах, перша рата наступить при виїздї за границю, друга при кінци першого курсу, коли кандидат викаже ся, що в своїх науках зробив відзначаючі поступи. Стипендия надає ся на один рік, але коли кандидат викаже ся відзначаючим успіхом, то затримає єї і дальше. Стипендиї надає Цїсар. Поданя відповідно удокументовані треба вносити до Видїлу краєвого до 2 серпня с. р.

— Стипендиї. Мінїстер просьвіти надав на 1896/7 рік шкільний кілька стипендий для учителїв середних шкіл на наукові подорожі до Італії і Греції, а між ними одержали стипендиї в Галичинї: Професор IV-ої ґімназиї у Львові Володисл. Заґурский і професор ґімназиї в Бохни Володисл. Бриль.

— Ректором львівскої політехніки вибрано на рік шкільний 1897 дра Меч. Лазарского, професора ґеометриї.

— Концесию на нову зелїзницю надало Мінїстерство зелїзниць шамбелянови Мар. Богдановичеви у Віднї. Та зелїзниця має піти з Самбора через Старе місто, Лопушанку, Турку і Бориню до угорскої границї під Ужок.

— О. Антін Глодзиньский, провізоричний учитель семинариї учительскої в Тернополи, іменований дїйстним учителем при тїй семинариї.

— Анкета для ординациї виборчої 30 більших міст. На послїдній сесиї постановив сойм візвати Видїл краєвий, щоби на найблизшу сесию виготовив начерк ординациї виборчої для 30 більших міст, що підходять під закон громадский з дня 13 марта 1889 р. Видїл краєвий вже давнїйше занимав ся сею справою і два рази, в р. 1893 і 1894, складав єї в соймі; але сойм єї тогдї не полагодив. Отже тепер Видїл краєвий передав свій начерк окремій анкетї до оцїнки. Анкета зібрала ся дня 15 с. м. і на двох засїданях радила над начерком Видїлу. Найважнїйшою постановою в тім начерку є, що державні урядники понизше IX. ранґи, і так само урядники краєві, повітові, громадскі і т. и., коли їх платня є що найменше така, як державних урядників IX. ранґи, належати мають до другого кола виборчого замість до третого. Другою важнїйшою постановою є, що член ради міскої, коли є заразом членом видїлу повітового або єго заступником, не може бути членом маґістрату. Сю постанову узнала анкета за трудну дорадживе Видїлови, щоби єї усунути. Але після §. 101 закона громадского для 30 більших міст ухвали ради міскої, що відносять ся до позичок, продажі або заміни майна громадского, залежать від затвердженя ради повітової або в наглих випадках від затвердженя видїлу повітового, а таким чином член видїлу повітового, що є заразом членом маґістрату, виконує заразом надзір над громадою (чи то сам над собою). Длятого анкета дораджує Видїлови кр., щоби внїс до сойму проект зміни §. 101 закона громадского, після котрого би затверджене ухвал ради міскої в згаданих повисше справах належало до Видїлу краєвого.

— Карна розправа вела ся дня 17 с. м. перед тернопільским судом присяжних против почтового асистента в Чорткові Ник. Багриновича, обжалованого о спроневірене. Багринович взяв грошевий лист надапий касою ощадности у Львові до ц. к. суду в Чорткові з 432 зр. готівкою і три книжочки каси ощадности на суму 117 зр. 49 кр. Мимо того що обжалований признав ся цїлковито до вини, прихилили ся судиї присяжні до оборони дра Розенфельда, котрий виказував, що лише нещастя пхнули обжалованого до злочину і 11 голосами заперечили питанє в напрямі злочину спроневіреня, в наслїдок чого трибунал увільнив Багриновича. Скарб не терпить нїякої шкоди, бо бракуючі грошї стягне з кавциї обжалованого.

— Страшна злива була дня 13 червня в Старій соли, Стрільбичах і Старім містї. В Стрільбичах в копальни нафти вода пірвала з насовиска корову з телятем, а також одну свиню з обори і понесла з собою. З притикаючої до потока дистилярнї пірвала до 300 бочок, між котрими було до 200 з ропою. Шкоди досить слїдно. Особливо по

шов бар. Майдель над рікою Колимою в 1870 р. і т. д. В жолудку мамутів і межи зубами знайдено молоді галузки соснини, такої, яка ще й нинї росте в Сибірі. А зуби мамута, черінні, то як величезні каменї; пізнати їх по тім, що они зверха карбовані.

Товаришем мамута був носорог, зьвіря так само величезне з двома рогами на носї; один з тих рогів, передний був дуже великий а другий задний трохи менший. І се зьвіря знайдено замерзле в ледї. Шкіра єго була покрита густою червоною вовною. Другим товаришем мамута а рівночасно і найдавнїйших людий був одноріг, зьвіря так само велике як слонь, але подібнїйше до носорога. На чолї того зьвіряти видко тепер якусь величезну і дуже грубу кість, на котрій здаєсь, сидїв один ріг. Може бути, що то був таки дїйстно той одноріг, про котрого тепер лишила ся ще лиш слаба згадка. Тунґузи розповідають именно, що колись в їх краю жило страшне, чорне зьвіря з одним рогом на чолї, так великим, що треба би окремих саний, щоби лиш той сам ріг завезти. З инших зьвірят жили в сю добу: величезний лев, страшний тиґр з дуже довгими, вистаючими, горішними зубами, острими як ножі, т. зв. печерна гиена і печерний медвідь. З рогатої худоби були зубри і кілька родів буйволів. Мимоходом мусимо ще сказати, що в полудневій Америцї жили під ту пору ще два хоч може менше небезпечні, але на око дуже страшні зьвірята, а то були: т. зв. меґатерієм або рід нинїшного лїнивця і панцирник. Меґатерієм було мало що не так велике, як слонь з малою головою, довгими а тонкими передними ногами а дуже грубим цїлим задом, з короткими і дуже грубими задними ногами і страшенно грубим хвостом. Меґатерієм, здаєсь ходило частїйше лиш на задних ногах, а коли сїло на задні ноги і підперло ся хвостом, мусїло страшенно виглядати. Панцирник знов був на 3 метри довгий і відповідно до того високий та мав на собі панцир роговий з котрого виглядала лиш голова, короткі але дуже грубі ноги і страшенно грубий хвіст.

Серед таких зьвірят мусїли жити найдавнїйші люди. Нинї би ми з нашими манліхерами і револьверами та всїлякого рода иншим оружием не дуже бояли ся таких зьвірят, але тогди стояв чоловік супротив них голїруч, що найбільше міг взяти в руки яку галузку або узброїти ся в ніж з кременя, котрим ледви чи би такому мамутови або носорогови роздер шкіру. Отже треба було якось конче охоронити ся від таких зьвірят, передовсїм втїкати від них а на ніч крити ся до якоїсь печери, коли де яка була. Але й в печері не конче було безпечно, бо там заходили льви, гієни та медведї. Потреба і біда змушували людий ставити собі хати на водах. До пятьдесяти років ми не знали, що так робили колись найдавнїйші люди. Аж в зимі з 1853 на 1854 р. викрито в Швайцариї перші слїди водних будівель найдавнїйших людий. В тім часї вода в Ціріхскім озері так була опала, що мешканцї з тих сторін задумали осушити кусень дна з озера, обвели єго греблями та мурами і стали вивозити намул. При тім наткнули ся на цїлий ряд якихсь палів і знайшли множество якихсь черепів, костий і знарядів вказуючих на якесь дїло людских рук. Швайцарский археольоґ (знаток старини) Фердинанд Келлер, зібрав то все разом, розслїдив докладно і доказав, що в сїм місци в озері була людска оселя з доісторичних часів.

Від того часу повідшукувано вже богато таких будівель на палях як в самій Швайцариї так і в инших краях, а до найбільше займавих належать безперечно ті, які в 1875 р. викрито на любляньских мочарах. Там де нинї коло країньскої столицї знаходять ся мочари і торфовиска, було колись в глубокій старинї глубоке озеро, може більше як на дві милї вздовж а дві милї впоперек. Коли то озеро сплило в долину ріки Сави і коли там почав творити ся торф, того не знати, але певно, що мусїло то бути дуже давно, бо слїди найдені на місци пальових будівель вказують аж на камінну добу. В озері тім шукали собі люди очевидно безпечности від диких зьвірів і тут на палях побудували хати. Коло Брундорфу недалеко від полудневого берега озера, стояло на водї кілька таких хат і будинків побіч себе, а по множестві всїляких костий ріжних відпадків, черепів і вугля можна здогадувати ся, що люди жили тут може більше як тисячі лїт. Тут знайдено між иншим знаряди і зброю з бронзової доби, а що найважнїйше знаряди з точеного каміня, котрі вказують на новійшу добу камінну. Всї ті памятники давної бувальщини зложено в любляньскім музею краєвім. Ту єсть між иншим малий точений топорець з нефриту, зеленаво-білого дуже твердого каменя; плитка з оленевого рога з поповерчуваними дїрочками з краю; губка, котрої уживано очевидно до розпалюваня огню; 15 мідяних а 10 бронзових всїляких знарядів, а найбільше знарядів з оленевого рога і костий убитих зьвірят. По віднайдених вилицях з оленїв можна змірковати, що люди з'їли тут що найменше яких 500 оленїв а лупина з рогульки (водного оріха, котрий росте по ставах і озерах, а котрого овоч має тверду лупинку з чотирма кольцями і зерно під нею в смаку, коли єго спечи подібне до оріха) вкривала дно озера на чверть метра грубо. З черепів видко, що горшки роблені були рукою, лїплені, не по гончарски роблені на кружелї; они звичайно украшені хрестиками, довкола котрих іде ще кілька колїсець. Знайдено також дві лапки на бобри з дубового дерева, подібні до човенець.

Пальові будівлї ставлено, здаєсь в неконче глубоких місцях озера. Вбивано все по два палї побіч себе, а палї були або таки цїлі

узгірях вода поробила рови і позамулювала понизше лежачі поля з засївами.

— **Велика катастрофа** лучила ся сими днями на мори недалеко міста Брест у Франциї. Імепно о 11-ій годинї в ночи затонув там корабель „Друмонд Кесль“ так скоро, що прислуга корабельна не вспіла навіть спустити ратункових човнів. Лише кільканайцять людий вратувало ся, а потонуло 347. Два моряки вхопили ся якоїсь дошки і держали ся на воді 10 годин. Перепливаючий педалеко корабель забрав їх на свій поклад.

— **Міліонова крадіж.** Поліцийні дирекциї в головнїйших містах Европи одержали телеґрафічне повідомлене бразилійского правительства, що митовий урядник Товія Альфонсо Кассадо Ліма спроневірив там три міліони франків і утїк до Евроии.

— **Землетрясенє і повени** навістили сими днями північну часть Япана. Місто Камаіски цілковито збурене. Тисяч людий утратило житє. За 20 годин начислено 125 потрясень землї.

— **Хитрий купець.** Один париский фабрикант помістив в часописах таку оповістку: „Продаю найліпші біциклї і цїлий одяг циклїста за одного сантіма (½ кр.) готівкою, під услівем, що той, котрий купить машину і одяг, зобовяже ся виплачувати менї крім того лише через слїдуючих 15 днїв кождого дня по два рази тілько, що дня попередного“. Показує ся, що пятнайцятого дня треба заплатити 163 франки 94 сантімів, а разом всього 327 фр. 77 сант., або звиж 160 зр. на наші гроші.

Всячина.

— **Що значить, когось зарвати** або коротка історія пожички в шістьох листах: Кароль пише до Сидора: Поважаний Пане! Як собі пригадаєте, позичив я Вам вже давно тому 20 зр., котрі Ви менї доси ще не віддали. А що менї тепер конче треба гроший, то прошу Вас як пайчемнїйше, щоби Ви яко довжник зробили вертаючою почтою ужиток з прислуючого Вам права заплати, бо в противнім случаю мусїв би я прийти Вам в поміч при виконаню того права виробленєм наказу заплати. З поважанєм, Кароль.... — Сидір пише до Вільгельма: Любий Вільгельме! Коли ще в тобі, старий друже, не завмерло благородне чувство, то певно заратуєш мене на короткий час 30 зр. і видобудеш мене з клопоту. Поганий чоловічиско у котрого я в своїй необачности запозичив ся, грозить менї тепер наказом заплати. Сьмішно! Менї не має нїхто наказувати. Здоровлю Тебе і дякую вже тобі наперед. Твій Сидір. — Вільгельм до Кароля: Любий друже! Щоби видобути одного з моїх приятелїв з клопоту потреба менї конче 40 зр. А що знаю Твою безкористовність і охоту давати кождої хвилї помічну руку то прошу Тебе конче, щоби-сь позичив менї ту суму. Зверну тобі зараз, скоро менї заплатять за мою статю „О впливі виловлюваня мух на стїнне малярство в 19 столїтю“. Здоровлю Тебе сердечно. Вільгельм. — Кароль до Вільгельма: Любий друже! Дуже менї прикро, що не можу вдоволити Твоїй просьбі в цїлім обємі. Я і сам попав ся в клопіт через неретельного довжника і при найліпшій воли можу тобі післати лиш 30 зр. В клопотї чей і то стане в природї. Прийми сердечне поздоровленє від Твого друга Кароля. — Вільгельм до Сидора: Любий Сидоре! На жаль не можу вигодити тобі більшою сумою лиш 20 зр. Дух добрий — але з тїлом годї дати собі раду. Може Тобі удасть ся згодити ся з Твоїм вірителем на сплату ратами. Твій Вільгельм. — Сидір до Кароля: Поважаний Пане! Звідки у Вас така сьмілість відзивати ся до мене задля такої дурницї таким простацким тоном? Мої відносини маєткові зовсїм в порядку і я привик до того, щоби мої мої вірителї чемно до мене відзивали ся. Але щоби Вам показати мою прихильність, то посилаю Вам при сїй нагоді 10 зр. Решту пізнїйше. Вам приклонний Сидір.

— **Що коштує школа народна.** Коли взяти на увагу видатки на школу народну і число учеників, то коштує один ученик шкіл народних або виділових в Долїшній Австриї 20 зр.; в Чехії 15 зр.; на Мораві, в горішній Австриї і Зальцбурзї по 14 зр.; в Стириї і Каринтиї по 11 зр.; в Країнї 8 зр.; в Дальматиї 7 зр.; в Галичинї і на Буковинї по 6 зр. В нашій половинї держави було до сего року 17.785 шкіл народних а 3,131.800 учеників.

— **Сили і довгота правої а лївої руки.** В Льондонї єсть від недавна інститут, де мірять людий. На 100 міряних людий було 60 таких людий, мужчин, у котрих права рука була сильнїша як лїва, у 16 були обі руки однаково сильні, а у 32 була лїва рука сильнїйша як права. У женщин було на відворот; 24 мали лїву руку сильнїйшу як праву. Дальше показало ся, що у жінок частїйше як у мужчин мають обі руки однакову силу. Що-до довготи то показало ся, що у більше людий права рука і лїва нога суть трохи довші. Міряно також руки і ноги на кістяках людских і показало ся, що анї в однім случаю права і лїва рука, права і лїва нога не були так правильні, як би того рівномірність вимагала.

— **Як далеко летить куля з великої гармати?** При пробах, які роблено в місцевости Меппен в Німеччинї з великою гарматою Крупа, обчислено, що куля ваги 250 кільоґр. викинена під кутом 45° з тої гармати, піднесла ся в найвисшій точцї своєї дороги на 6440 метрів, отже о 1700 метрів висше понад пайбільшу гору в Европі Мон Блян, а довжина цїлої дороги виносила 20 кільометрів.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Будапешт 22 червня. Єго Вел. Цїсар виїхав вчера о 8 год. 30 мін. з цїлим двором до Відня.

Рим 22 червня. Король надав ґен. Бальдісера велику ленту войскового ордера савойского.

Надіслане.

Ясенів, дня 14 червня 1896.

Дня 27-го мая с. р. потерпіли ми шкоду через огонь, против котрого ми убезпечили ся в рускім товаристві „Днїстер“. Днесь маємо вже гроші за шкоду в руках. За так скоре а також і совістне винагородженє ми не лиш вдоволені, но і сердечно вдячні, тому просимо: Сьвітла Дирекция „Днїстра“ зволить тут на тім місци приняти нашу щиру подяку.

Кромі того дякуємо Сьвітлій Дирекциї і за підмогу, яку одержалисьмо для товариства сторожи огневої з нагоди тої пожежи в квотї 6 злр., котру ужиємо на цїли розвитку нашого товариства.

Русини! Убезпечайте ся лиш в рускім товаристві „Днїстер“, бо так скорої ліквідациї і виплати шкоди жадне инше товариство не в силї зарядити.

Григорий Казаркевич, Катерина Поляньска, пошкодовані. Ілия Юрас, війт. Іван Король, голова тов. сторожи огневої, Андрей Король, касиєр. 63

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

кругляки або колені. Межи пару подвійних палїв кладено відтак вповперек другі кругляки і клинами так їх забито, що они держались міцно. На поперечки ставлено знов кругляки або розколені пнї, а на них ставлено відтак хату і другі будинки. Палї по найбільшій части не були грубші як на 15 центиметрів, а довгі на стілько, що після стану води в озері виставали з него на 3 до 5 метрів. Хати на палях були також з цїлих пнїв і ставлені в угол або круглі, зверх обліплені глиною і вкриті корою або галузєм і соломою. З берега до хати був подвійний місток; при самім березї коротший менший, котрим виходило ся на довший і більший і ішло ся вже до хати. В той спосіб повставали цїлі села на озерах. В Нефшательскім озері в Швайцариї відкрито н. пр. пальові будівлї, котрі займали 60.000 квадратових метрів простору. Люди, що жили в таких будівлях займали ся звичайно і риболовством, мали сїти на риби і човни, довбані з одного грубого пня.

Очевидно, що люди, котрі вже уміли ставити собі хати і до того ще на водї, а при тім мали лиш такі знаряди, як камінні сокирки та ножі, мусїли вже стояти на високім, як на ті часи, степени кильтури. Они жили вже більше на полудни і вже по ледовій добі. Але суть слїди, що вже і в ледовій добі, ще тогди, коли був мамут, були й люди. Найбільший на то доказ, найважнїйший доси факт для історії роду людского, дала нам глинка з Передмостя коло Перерова на Мораві. Минувшого року, у вересни, розійшла ся була чутка, що в Передмостю відкопано множество людских костий а навіть і цїлі людскі кістяки а з ними також і богато костий з мамута і инших зьвірят. Мимо волї прийшло на гадку, що ті люди, котрих кости спочивали тут тисячі а тисячі лїт, були ловцї, що полювали на мамутів і живили ся їх мясом, але при тім не покидали ся і инших зьвірят. При тім пригадало ся і то, що ще в 1816 р. знайдено в Каннштадтї коло Штутґарту цїлий оберемок мамутових зубів, як коли-б їх тут зложили собі були якісь ловцї мамутів. Вість ся понеслась зараз по цїлім сьвітї і викликала всюди немале здивованє. Того ще не бувало — говорили одні другим; — маємо тепер вже й передпотових людий. Розуміє ся, що в Передмостю не викрито передпотопових людий, бо як знаємо, по ледовій порі потопи не було. То викрито лиш кости найдавнїйших людий на сьвітї. Та й не викрито їх тут перший раз, бо розслїди розпочато в сих сторонах ще в 1882 р., але аж минувшого року показав ся успіх тих розслїдів дїйстно великий, як то зараз побачимо.

Сторона, де лежить сільце Передмостє (Předmost) єсть в тім місци, де сходять ся послїдні кінцї Судетских гір, звані тут „Одравскими горами“, з послїдними кінцями Бескидів, званими „Мальницким лїсом“. Межи тими горами творить ся роздолина, котрою пливе ріка Бечва. На полудневім кінци тої роздолини лежить місто Перерів (Přerov). Перейшовши через перерівске передмістє по правім боцї Бечви, приходить ся до села Передмостя, що лежить під досить високим горбом. Горб той називають „городищем“. На 39 метрів понад Бечвою єсть на тім горбі каменолом, де добувають сїро голубе девоньске вапно, вкрите доокола порохнистою глиною. Під горбом стоять цегольнї, в котрих з тої глини роблять цеглу і тут знаходжено в глинї вже від кільканайцяти лїт богато костий з якихсь зьвірят. На полудневосхіднім кінци горба єсть обійстє селянина Хромечека, а зараз за ним то місце, де відкопано ловцїв мамутів.

(Дальше буде.)

ІНСЕРАТИ.

Бюро дневників і оголошень

Л. ПЛЬОНА

у Львові

улиця Кароля Людвика ч. 9.

приймає

абонамент на всї дневники

по цїнах оригінальних.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.